

Het 'Onze Vader'

Bronmateriaal: "Het 'Onze Vader'", J.G. Fijnvandraat, "Bode des Heils in Christus", jaargang 118 (1975).

Alle Schriftaanhalingen komen uit de Herziene Statenvertaling

Update 29-10-2018 (aangepast aan de HSV)

Mattheüs 6:5-13	Lukas 11:1-4
<p>5 En wanneer u bidt, zult u niet zijn als de huichelaars; want die zijn er zeer op gesteld om in de synagogen en op de hoeken van de straten te staan bidden om door de mensen gezien te worden. Voorwaar, Ik zeg u dat zij hun loon al hebben.</p> <p>6 Maar u, wanneer u bidt, ga in uw binnenkamer, sluit uw deur en bid tot uw Vader, Die in het verborgene is; en uw Vader, Die in het verborgene ziet, zal het u in het openbaar vergelden.</p> <p>7 Als u bidt, gebruik dan geen omhaal van woorden zoals de heidenen, want zij denken dat zij door de veelheid van hun woorden verhoord zullen worden.</p> <p>8 Word dan aan hen niet gelijk, want uw Vader weet wat u nodig hebt, voordat u tot Hem bidt.</p> <p>9 Bidt u dan zo: Onze Vader, Die in de hemelen zijt. Uw Naam worde geheiligd.</p> <p>10 Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede, zoals in de hemel zo ook op de aarde.</p> <p>11 Geef ons heden ons dagelijks brood.</p> <p>12 En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schuldenaren vergeven.</p> <p>13 En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze. Want van U is het Koninkrijk en de kracht en de heerlijkheid, tot in eeuwigheid. Amen.</p>	<p>1 En het gebeurde, toen Hij ergens aan het bidden was, dat een van Zijn discipelen tegen Hem zei, toen Hij ophield: Heere, leer ons bidden, zoals ook Johannes zijn discipelen geleerd heeft.</p> <p>2 Hij zei tegen hen: Wanneer u bidt, zeg dan: Onze Vader, Die in de hemelen zijt. Uw Naam worde geheiligd. Uw Koninkrijk kome. Uw wil geschiede, zoals in de hemel, zo ook op de aarde.</p> <p>3 Geef ons elke dag ons dagelijks brood.</p> <p>4 En vergeef ons onze zonden, want ook wij vergeven aan iedereen die ons iets schuldig is. En leid ons niet in verzoeking, maar verlos ons van de boze.</p>

De benaming van het gebed

De Heer Jezus leerde in Mattheüs 6 en Lukas 11:1-13 Zijn discipelen hoe ze moesten bidden. Het gebed aldaar begint met de woorden 'Onze Vader' en deze term werd behouden als benaming voor het gebed. Soms noemt men het ook "het gebed des Heren". Deze laatste term is echter misleidend want de Heer Zelf heeft dit gebed niet gebeden. Hij heeft het voorgehouden aan Zijn discipelen.

Formuliergebed of modelgebed?

Het gebed wordt in Mattheüs en Lukas met enig verschil weergegeven. Bovendien is de versie van Lukas korter. Daardoor hebben we reeds een aanwijzing dat het 'Onze Vader' niet als formuliergebed (een gebed dat in een vaste vorm moet gebracht worden) is bedoeld. Daarvoor zouden de twee versies eensluidend moeten zijn.

Het gaat hier om een modelgebed. Eerst leert de Heer hoe men NIET moet bidden, namelijk *niet* met uiterlijk vertoon¹, en *niet* met ijdele herhalingen² (*vain repetitions*, KJV) van woorden zoals de heidenen. Daarna geeft de Heer een model van hoe het WEL moet. De volgorde is hier van groot belang: Eerst de aanspreking van God als “onze Vader”, Zijn Naam, Zijn Koninkrijk, Zijn wil, en daarna pas onze eigen behoeften en wensen (zowel materieel als geestelijk).

Vanwaar het verschil tussen Mattheüs en Lukas?

De Evangeliën hebben alle een verschillend karakter en doel. Zo is het evangelie van Mattheüs bedoeld om Joden ervan te overtuigen dat Jezus de beloofde Messias is. Op de voorgrond staat de boodschap van het Koninkrijk der Hemelen³, in relatie tot de oudtestamentische profetieën over het koninkrijk dat voor Israël zou opgericht worden. Vandaar dat het ‘Onze Vader’ in Mattheüs besluit met: “Want Uw is het Koninkrijk, en de kracht, en de heerlijkheid, in eeuwigheid, amen”.

Voor wie is het ‘Onze Vader’ bedoeld?

Het is duidelijk dat het ‘Onze Vader’ het modelgebed is voor de discipelen in de tijd dat de Heer Jezus nog bij hen was. Maar ook zal het geldig zijn in de periode van de Verdrukking, wanneer er een gelovig overblijfsel zal gevonden worden. In die tijd, wanneer de grootste wereldbrand woedt, zullen de gelovigen bidden: “leid ons niet¹⁷) in verzoeking, maar verlos ons van de boze” (Mattheüs 6:13).

Statenvertaling kanttekening 17: “leid ons niet” - Of, breng ons niet; dat is, geef ons niet over.

De Heer leerde het ‘Onze Vader’ aan in een tijd dat de Joodse wet nog niet aan het kruis was genageld (Kolossenzen 2:14). De Gemeente was nog niet gesticht. De Heilige Geest was nog niet uitgestort en woonde nog niet blijvend in haar leden. Dit was nog toekomstig:

Johannes 14:16-17: “En Ik zal de Vader bidden, en Hij zal u een andere Trooster geven, opdat Hij bij u blijft tot in eeuwigheid, namelijk de Geest van de waarheid, Die de wereld niet kan ontvangen, want zij ziet Hem niet en kent Hem niet, maar u kent Hem, want **Hij blijft bij u en zal in u zijn**”.

Daarom hadden Jezus’ discipelen tussentijds een aanwijzing nodig om te weten hoe zij moesten bidden.

Niet voor christenen

Het is droevig te bemerken dat christenen, die per definitie tot de Gemeente behoren, een gebed als het ‘Onze Vader’ zo maar klakkeloos na-bidden. Wij zijn echter geen na-bidders. Wij zijn geen onmondigen. De Heilige Geest is (sinds pinksteren, Handelingen 2) gekomen om de leden van de Gemeente te leiden in het bidden naar Gods verlangen.

Ook qua inhoud is het duidelijk dat het ‘Onze Vader’ niet bedoeld kan zijn voor christenen. De Heer Jezus zei vlak voor Zijn lijden dat zijn discipelen tot hiertoe niets hadden gebeden in Zijn Naam:

Johannes 16:23-24: “Voorwaar, voorwaar, Ik zeg u: Alles wat u de Vader zult bidden **in Mijn Naam**, zal Hij u geven. **Tot nu toe hebt u niets gebeden in Mijn Naam.**”

Nadat de Heilige Geest was uitgestort, zoals beloofd in Johannes 14:16, zouden zij in Zijn naam bidden, en de Vader zou hen verhoren. Christenen bidden dus op een andere grondslag tot de Vader, overeenkomstig hun christelijke positie. De inhoud van hun gebeden is daarom verschil-

¹ De Farizeeën en de schriftgeleerden spraken voor de schijn lange gebeden uit (Mattheüs 23:14). Maar ook opvallend luid bidden, ‘mooi bidden’ of lang bidden om de aandacht van mensen te trekken kun je in bepaalde samenkomsten nog weleens ervaren.

² Zie hoe katholieken gedachteloos rozenkransen prevelen en boeddhisten gebedswielen draaien. Op deze manier wordt het gebed verlaagd tot een mechanische aangelegenheid en bezit het geen waarde voor God. Vele woorden en vele herhalingen kunnen geen indruk maken op God, zoals sommigen menen.

³ De aanduiding “Koninkrijk der Hemelen” komt alleen in Mattheüs voor.

lend met dat van de vóórgemeentelijke periode. De Heilige Geest leidt een cruciale rol bij de inhoud van de gebeden.

Het 'Onze Vader' nergens in de Brieven

Nergens in de Brieven lezen we iets wat op het 'Onze Vader' terugslaat. Nergens vinden we een aansporing om het 'Onze Vader' te bidden. Met de Avondmaalviering is dat geheel anders. De Heer stelde deze viering in voor Zijn discipelen, en Paulus herhaalde het in 1 Korinthiërs 11:23-26 (vgl. 10:16-17).

De grondslag van het 'Onze Vader' is Joods

De zogenaamde Bergrede spreidt zich uit over de hoofdstukken 5 tot 7 van Mattheüs. Hierin is dus ook het 'Onze Vader' begrepen. De context van de bergrede maakt nu duidelijk dat we hier nog te doen hebben met de grondslagen van het oude Joodse verbond. Eén van de zaligsprekingen luidt: "Zalig [zijn] de zachtmoedigen; want zij zullen **het aardrijk** beërven" (Mattheüs 5:5). Dit is niet de verwachting van een christen. Een christen wordt opgenomen in het Vaderhuis met de vele woningen (Johannes 14:2). De Joden verwachten echter, zoals de hier aangehaalde Psalm 37:11 zegt: "De zachtmoedigen ... zullen de **aarde** erfelijk bezitten, en zich verlustigen over grote vrede". Dit is de hoop van Israël. Op dezelfde grondslag staat de 'Onze Vader'!

De inhoud van het 'Onze Vader' is Joods

De inhoud van het gebed zélf toont aan dat we hier op Joodse bodem staan. Het bevat het verzoek:

"En vergeef ons onze schulden, zoals ook wij onze schuldenaren vergeven" (Mattheüs 6:12).

Dit is niet in overeenstemming met het nieuwe (genade)verbond, want voor christenen geldt:

"Maar wees ten opzichte van elkaar vriendelijk en barmhartig, en vergeef elkaar, ZOALS OOK GOD IN CHRISTUS U VERGEVEN HEEFT" (Efeziërs 4:32).

De grondslag bij dit laatste is niet dat *wij* vergeven hebben, maar dat *Christus* ons heeft vergeven. Daarom moeten wij ook anderen vergeven.

Conclusie

Uit het voorgaande moeten we besluiten dat het 'Onze Vader' niet in onze christelijke samenkomsten thuishoort, net zomin trouwens als het voorlezen van de Tien Geboden.

Is het 'Onze Vader' voor de Gemeente nuttig?

Vermits wij als Gemeente niet onder de Joodse wet vallen zouden wij misschien kunnen denken dat wij met de 'Bergrede' en het 'Onze Vader' niets te maken hebben. Wij hebben er natuurlijk WEL mee te maken, want het behoort allemaal tot de Heilige Schrift, Gods Woord. Daarvan wordt gezegd:

"Heel de Schrift is door God ingegeven en is nuttig om daarmee te onderwijzen, te weerleggen, te verbeteren en op te voeden in de rechtvaardigheid, opdat de mens die God toebehoort, volmaakt zou zijn, tot elk goed werk volkomen toegerust" (2 Timotheüs 3:16-17).

We leren in de bergrede Gods gedachten kennen, en we kunnen er belangrijke lessen uit leren.

Lessen uit het 'Onze Vader'

Ten eerste is in het gebed de volgorde van groot belang. Eerst bidden we voor de zaken die Gods eer betreffen, daarna komen die van ons aan de beurt. Dat wordt dikwijls vergeten. We denken te gemakkelijk dat onze eigen belangen op de eerste plaats moeten komen.

Ten tweede leren we in dit gebed dat het “elkaar vergeven” een erg belangrijke plaats inneemt. Ook al is de grondslag voor dit elkaar vergeven nu gelegen in *Gods* vergiffenis, toch blijft het gebod om elkaar te vergeven meer dan ooit overeind! Wij moeten immers *liefde* voor elkaar hebben (Johannes 13:33-35; 1 Thessalonicenzen 3:12; 1 Johannes 3:11) en wij moeten een liefdevolle en daadwerkelijke *eenheid* betonen onder *alle* ware gelovigen (Johannes 17:21)! Hoezeer hebben wij daarin gefaald!

We leren uit het ‘Onze Vader’ ook dat er geen omhaal van woorden wordt gebruikt. Alles wordt kort en concreet geformuleerd. Dat kan niet altijd van christelijke bidstonden gezegd worden. Daar worden soms schriftuitleggingen gedaan aan het adres van God. Soms misbruikt men zelfs gebeden om elkaar de les te lezen, of om een onderwijzende spreekbeurt te maken. Dit alles is erg ongepast. We moeten in dit opzicht aan de Satan geen ruimte geven, en beter bidden voor de bewaring tegen zijn listen. Laten we ervoor waken dat we in de Geest bidden (Efeziërs 6:18).

Lees nu verder:

- De BERGREDE – Is ze voor de Kerk vandaag?:
<http://www.verhoevenmarc.be/PDF/bergrede.pdf>
- De Wet van de Tien Geboden – geldt toch ook nu nog?
<http://www.verhoevenmarc.be/PDF/10Geboden-geldigheid.pdf>
- En ook de artikelen onder <http://www.verhoevenmarc.be/#Bedelingen>

verhoevenmarc@skynet.be - www.verhoevenmarc.be - www.verhoevenmarc.be/NieuwsteArtikelen.htm